

<https://www.osce.org/files/f/documents/1/8/357581.pdf>

5. Рішення ЄСПЛ у справі «Пантелеєнко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_274#Text

6. Рішення ЄСПЛ у справі «Ганновер проти Німеччини». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_324#Text

7. Рішення ЄСПЛ у справі «Copland v. the United Kingdom». URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["002-2765"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n2404>

9. Марценко Н. Порівняльно-правова характеристика поняття житла у національному та міжнародному праві. Актуальні проблеми правознавства. 2018. Вип. 4(16). С. 121–125. URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/559>

10. Конституція України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Цивільний кодекс України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

12. Martsenko, N. 2022. "Artificial Intelligence and Human Rights: A Scientific Review of Impacts and Interactions." *Studia Prawnoustrojowe*. <https://doi.org/10.31648/sp.8245>

13. Drakokhrust T., Martsenko N. Artificial Intelligence in the Modern Judicial System. *Journal of Modern Educational Research*, 2022; 1: 5. DOI: 10.53964/jmer.2022005

Притула О.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри
міжнародного права та міграційної політики ЗУНУ
Саванець Л. М.*

ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ НАЙДОЦІЛЬНІШОЇ ФОРМИ КОДИФІКАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Процес кодифікації міжнародного приватного права складний, оскільки вимагає дотримання тонкого балансу між досягненням однаковості та повагою до різних правових традицій та інтересів різних країн. Вибір форми кодифікації - важливе рішення, що має значні наслідки для гармонізації транскордонних правовідносин і вирішення колізійних питань.

Кодифікація, тобто об'єднання норм права в певній царині в єдиний цілісний звід (кодекс, закон або розділ конкретного законодавчого акта), ставить норму в центр, і відводить йому переважну роль серед інших джерел права, таких як міжнародні договори, звичай, доктрина, судова та арбітражна практика. «Причини, які зумовлюють кодифікацію, складні і різноманітні. Кожна кодифікація пов'язана з історією, соціальними, політичними і людськими

обставинами, які заповнюють ті географічні і часові межі, всередині яких вона проводиться. Не дивлячись на це, все ж можна систематизувати цілі кодифікації. У першу чергу, вона спрямована на вирішення юридично-технічних завдань, але разом з їх рішенням часто досягаються соціальні та політичні цілі» [3, с. 315].

Тому для початку важливо зрозуміти основні цілі кодифікації міжнародного приватного права. Ці цілі включають в себе забезпечення визначеності права, сприяння вирішенню спорів, що виникають у зв'язку з транскордонними угодами, і створення передбачуваного і гармонізованого правового середовища в міжнародній торгівлі та особистих відносинах. Для досягнення цих цілей необхідно кодифікувати норми, щоб ефективно гармонізувати різні правові системи і принципи різних країн.

Водночас не слід ігнорувати й інші джерела міжнародного приватного права, а саме: міжнародні звичаї. Хоча ці джерела права не вважаються першорядними відповідно до загальної концепції (на відміну від національного права), вони неабиякою мірою відображають особливості міжнародного приватного права і мають важливий вплив на процес його кодифікації.

Аналіз історичного розвитку міжнародного приватного права показує, що перші спроби кодифікації цих норм являли собою не більше ніж компіляцію звичаєвого права. На думку деяких учених, до XIX століття основним джерелом міжнародного приватного права була доктрина школи природного права. Зокрема, відомий приклад кодифікації міжнародного приватного права на регіональному рівні зобов'язаний своїм існуванням міжнародним договорам, як це було у випадку з ухваленням Кодексу Бустаманте в 1928 році. Однією з головних проблем під час вибору найбільш підходящої форми

кодифікації є притаманне йому протиріччя між універсальністю та національним суверенітетом. Тоді як прагнення до універсальності спрямоване на створення єдиного зводу правил, застосовних у всіх юрисдикціях, принцип державного суверенітету передбачає, що кожна держава зберігає за собою право формувати власну правову базу відповідно до своїх соціальних цінностей, культурних норм і політичних пріоритетів. Зокрема, «відокремлення норм міжнародного приватного права від положень цивільного права є доцільним, оскільки міжнародне приватне право має особливий предмет регулювання: приватні (чи цивілістичні) правовідносини, ускладнені іноземним елементом. До сфери регулювання міжнародного приватного права включаються, наприклад, трудові відносини, які у більшості країн не розглядаються як цивільні й не регулюються цивільним законодавством» [2, с. 85].

У галузі міжнародного приватного права було запропоновано і застосовано кілька кодифікацій, кожна з яких має свої переваги та обмеження. Одна з них - ухвалення всеосяжних і обов'язкових до виконання міжнародних договорів. Така форма кодифікації забезпечує найвищий ступінь однаковості та правової визначеності, оскільки створює звід правил, які безпосередньо застосовні та підлягають виконанню в країнах, що підписали договір. Однак процес переговорів і ратифікації таких договорів складний і часто вимагає компромісів, які послаблюють передбачувану однаковість або призводять до застережень чи нерівномірного застосування державами-учасницями.

Іншою формою кодифікації є розробка типових законів або принципів, які

служать необов'язковим керівництвом або рекомендаціями для національних законодавців. Типові закони забезпечують більшу гнучкість, оскільки дають змогу державам адаптувати і включати пропоновані норми до своїх національних правових систем відповідно до власних потреб і обставин. Такий підхід поважає національний суверенітет і сприяє поступовій гармонізації.

Однак він також може призвести до неузгодженості та фрагментації, оскільки різні країни по-різному інтерпретують і застосовують типовий закон. Третій підхід полягає в ухваленні регіональних або наднаціональних кодифікованих законів, наприклад, розроблених регіональними економічними організаціями або політичними союзами. Ці кодифіковані закони спрямовані на створення єдиної правової бази в певному географічному або економічному регіоні, сприяють інтеграції та полегшують транскордонну торгівлю між державами-членами. Як приклад можна навести правила і директиви, ухвалені Європейським союзом у сфері міжнародного приватного права. Хоча такий підхід сприяє гармонізації в рамках регіонального блоку, він також може призвести до розбіжностей і потенційних конфліктів з правовими системами держав, які не є його членами.

«Для ефективної кодифікації важливим є врахування близькості окремих галузей законодавства при врегулюванні однорідних суспільних відносин. Саме тому прийняття відповідного акту має узгоджуватися з іншими кодифікованими актами та нормами законодавства, що регулюють суміжні відносини. Тобто, уніфікація норм міжнародного приватного права відіграє надважливу роль для його кодифікації» [1, с. 122]. При визначенні найбільш підходящої форми кодифікації політики та експерти в галузі права повинні ретельно зважити всі «за» і «проти» кожного підходу, беручи до уваги конкретні обставини, пріоритети і проблеми зацікавлених сторін. Слід враховувати такі чинники, як ступінь економічної та правової інтеграції між державами, ступінь політичної волі до поступки суверенітету і необхідність гнучкості та однаковості в певних галузях міжнародного приватного права.

Отже, вибір найбільш підходящої форми кодифікації в міжнародному приватному праві вимагає тонкого балансу між прагненням досягти бажаного рівня гармонізації та правової визначеності в транскордонних угодах і відносинах, беручи до уваги різні інтереси та правові традиції кожної країни.

Список використаних джерел

1. Ботвинник В. Значення уніфікації права для кодифікації міжнародного приватного права. Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді: матеріали V Міжнародної студентської наукової конференції ,ЮФ ЗУНУ, 12 травня 2021 року, Тернопіль, 2021. С. 120-123.

2. Вишновецька С. В., Ющенко К. В. Проблеми вибору найдоцільнішої форми кодифікації норм міжнародного приватного права. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2012. №3. С. 84-87.

3. Сарай Р. Д., Калинюк С. С., Тимків Д. Ю. Кодифікація міжнародного права: теоретичні аспекти. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2021. Випуск 63. С. 312-318.